

пейската общност за решаване на този проблем, и от друга – бързото увеличаване на относителния дял на ромското население спрямо останалото в нашето общество (особено сред младото поколение). Понастоящем дилемата пред българската държава е не да има или да няма десегрегация на ромското образование, а как да стане тя най-бързо, какви модели да се приложат за по-безболезнено интегриране на ромските деца между българските им връстници и откъде да се осигури финансово този процес.

Предложените три модела за десегрегация в тази разработка могат да се внедрят в практиката цялостно или само отделни техни елементи. Дискусията около тях ще роди и множество други модели, породени от конкретната етно-демографска ситуация по местата, където съществува проблемът със сегрегацията. Плурализмът на мнения и консенсусното му решаване с участието и на представители на засегнатите е едно от най-важните условия за успех.

5. Оправдава се тезата, че образователната сегрегация на ромските деца и ученици се корени дълбоко както в жилищната сегрегация на ромите по населени места, от една страна, така и от липсата на цялостна политика и конкретни, целенасочени действия за преодоляването на това явление. Обособяването на ромски квартали, както вече описахме, има неколковековна история. Все пак част от ромското население, което някога е живяло в тях, в наши дни живее дисперсно сред българското население, а малките ромчета се учат сред българските си връстници. Промяната на социалната орбита на тези роми е започнала чрез промяна на образователната такава. Влизайки в новата орбита, ромите от обособените квартали ще имат възможността да избират – назад към обособения гетоизиран квартал или напред към нормално човешко съществуване извън него.

6. Възможността за избор на алтернативи е много важно постижение на демокрацията, от която трябва да се възползват и днешните роми в обособените квартали. Този избор обаче задължително минава през интегрираното българско училище. Приетите до този момент от българската държава документи в тази насока не дават достатъчни гаранции за наличието на ясна политика с конкретни, целенасочени действия в тази насока. Както става ясно от проучването на нормативната уредба, декларираната политическа воля от почти всички български правителства от 1989 г. насам е все още недостатъчна за припознаване и развиване на процеса на десегрегация и извеждането му до успешен край.

В тази насока би се постигнал значителен напредък, ако след член 26 от ЗНП бъде записан като нов член следният текст:

„Чл. ... (1) При наличие на необходимото условие учениците, чийто майчин език не е български, да бъдат записвани в училища и в паралелки, в които преобладават ученици, чийто майчин език е български.

(2) Необходимо условие по смисъла на този закон е наличието на територията на населеното място на училища (училище), в които преобладаващият брой ученици е с майчин български език.“

7. Чрез политиката си по десегрегация на ромското образование наша-

Възможността за избор на алтернативи е много важно постижение на демокрацията, от която трябва да се възползват и днешните роми в обособените квартали